

Sag C-380/19

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

15. maj 2019

Forelæggende ret:

Oberlandesgericht Düsseldorf (Tyskland)

Afgørelse af:

9. maj 2019

Sagsøger og appellat:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e.V.

Sagsøgte og appelindstævnt:

Deutsche Apotheker- und Ärztebank eG

[Udelades]

OBERLANDESGERICHT DÜSSELDORF

KENDELSE

I sagen

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e.V.

sagsøger og appellat,

[udelades]

mod

Deutsche Apotheker- und Ärztebank eG,

sagsøgte og appelindstævnt,

[udelades]

har Oberlandesgericht Düsseldorfs 20. afdeling for civile sager i retsmødet den 12. marts 2019 [udelades] [org. s. 2] [udelades]

afsagt følgende kendelse:

I.

Sagen udsættes.

II.

Oberlandesgericht Düsseldorf forelægger Den Europæiske Unions Domstol følgende spørgsmål om fortolkning af Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2013/11/EU af 21. maj 2013 om alternativ tvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet og om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og direktiv 2009/22/EF (EUT 2013, L 165, s. 63) (herefter »direktiv 2013/11«) til præjudiciel afgørelse:

1. Opstår oplysningspligten i artikel 13, stk. 2, i direktiv 2013/11/EU, hvorefter de i artikel 13, stk. 1, omhandlede oplysninger skal angives i de generelle betingelser, allerede, hvis den erhvervsdrivende gør generelle betingelser tilgængelige til download fra sit websted, som der ikke indgås kontrakter på?
2. Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende: Opfylder den erhvervsdrivende sin pligt til at angive oplysningerne i de generelle betingelser i et sådant tilfælde også, hvis oplysningen ganske vist ikke gives i den fil, der kan downloades, men anføres andetsteds på virksomhedens websted?
3. Opfylder den erhvervsdrivende sin pligt til at angive oplysningerne i de generelle betingelser, hvis han til forbrugeren ud over dokumentet med de generelle [org. s. 3] betingelser også udleverer et særskilt dokument med en fortegnelse over priser og tjenester, der indeholder de i artikel 13, stk. 1, i direktiv 2013/11/EU omhandlede oplysninger?

Præmisser

A)

- 1 Sagsøgeren er paraplyorganisation for de 16 forbrugersammenslutninger (»Verbraucherzentralen«) og 25 andre organisationer i Tyskland, der beskæftiger sig med forbrugerorienterede og sociale spørgsmål. Sagsøgeren er opført på listen over godkendte organer i henhold til § 4 i Unterlassungsklagegesetz (den tyske lov om søgsmål med påstand om forbud). Sagsøgte er en andelsbank.
- 2 Sagsøgte har et websted på internetadressen www.apobank.de. Det er ikke muligt at indgå kontrakter på webstedet. I de lovpligtige oplysninger på webstedet

informerer sagsøgte på en måde, som sagsøgeren ikke har påtalt, om bankens forpligtelse eller vilje til at deltage i en tvistbilæggelsesprocedure ved en »Verbraucherschlichtungsstelle« (alternativ tvistbilæggelsesinstans på forbrugerområdet). Sagsøgte giver desuden adgang til at downloade de generelle betingelser som PDF-dokument. Dette dokument indeholder ingen oplysninger om, hvorvidt sagsøgte er forpligtet eller villig til at deltage i en tvistbilæggelsesprocedure ved en »Verbraucherschlichtungsstelle«.

- 3 Når sagsøgte vil lade de generelle betingelser indgå i en kontrakt, modtager forbrugeren ud over dokumentet med de generelle betingelser også en fortegnelse over priser og tjenester, som banken har opstillet, og hvor den på bagsiden oplyser om, at den er villig til at deltage i en tvistbilæggelsesprocedure.
- 4 Sagsøgeren har gjort gældende, at denne forretningspraksis er i strid med § 36, stk. 2, nr. 2, i Verbraucherstreitbeilegungsgesetz (den tyske lov om tvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet, herefter »VSBG«), eftersom oplysningen skulle gives i de generelle betingelser.
- 5 Landgericht gav ikke sagsøgeren medhold i påstanden om, at sagsøgte under nærmere betegnede sanktioner pålægges pligt til [org. s. 4] i bankens generelle betingelser i forbindelse med forretningsmæssige handlinger over for forbrugere at oplyse om, hvorvidt banken er forpligtet eller villig til at deltage i en tvistbilæggelsesprocedure for en »Verbraucherschlichtungsstelle«, og godtgøre de omkostninger, som sagsøgeren har haft forud for tvisten. Som begrundelse for sin afgørelse har Landgericht først og fremmest anført, at den forretningspraksis, som sagsøgeren har påtalt, ikke er i strid med VSBG's § 36, stk. 2. I henhold til denne bestemmelse skal de i VSBG's § 36, stk. 1, omhandlede oplysninger gives sammen med anvendelsen af generelle betingelser. Det forhold, at de generelle betingelser offentliggøres på webstedet, er ikke udtryk for, at disse »anvendes«, for dette forudsætter, at den ene kontraherende part benytter dem over for den anden part, uden at den anden part har indflydelse på indholdet af dem, ved indgåelse af en kontrakt. Det er desuden nok til at opfylde betingelserne i VSBG's § 36, stk. 2, nr. 2, at der udleveres et særskilt oplysningsark sammen med de generelle betingelser ved kontraktindgåelsen. Det skal nemlig bedømmes konkret, om der er blevet anvendt generelle betingelser, og i givet fald hvilke. De generelle betingelser kan også bestå af flere forskellige sæt af kontraktvilkår. Oplysningerne vedrørende »Verbraucherschlichtungsstelle« kan også selv udgøre en generel betingelse. Endelig har sagsøgte også opfyldt den oplysningspligt, der i henhold til VSBG's § 36, stk. 2, nr. 1, påhviler banken som indehaver af webstedet. I henhold til artikel 13, stk. 2, i direktiv 2013/11/EU er webstedet det sted, hvor oplysningerne primært offentliggøres.
- 6 Sagsøgeren har appelleret Landgerichts dom og fastholdt sin påstand fra første instans. Ifølge sagsøgeren kan der være tale om »anvendelse« af generelle forretningsbetingelser som omhandlet i § 36, stk. 2, nr. 2, også selv om der ikke foreligger en konkret kontraktindgåelse. Det eneste afgørende er, om den erhvervsdrivende i det hele taget har nogen generelle kontraktbetingelser. En

offentliggørelse på webstedet skaber derfor allerede på dette tidspunkt en forpligtelse til at anføre oplysningerne i de generelle betingelser. Oplysningerne skal også gives til de forbrugere, der endnu ikke har henvendt sig til sagsøgte med henblik på en konkret kontraktindgåelse. Det er derfor ikke nok, at oplysningerne leveres sammen med de generelle betingelser. Når der henvises til oplysningerne på webstedet, tages der ikke hensyn til, at pligten til at give oplysninger på webstedet og [org. s. 5] i de generelle betingelser eksisterer side om side. Allerede i førsteinstansen gjorde sagsøgeren gældende, at det ikke er tilstrækkeligt at udlevere et særskilt oplysningsark, eftersom oplysningerne i henhold til direktivet skal gives i de generelle betingelser. Endelig er det også særlig vigtigt, at oplysningerne gives i de generelle betingelser, fordi forbrugerne tillægger disse særlig betydning. Forbrugerne lagrer dem digitalt eller opbevarer dem et sikkert sted, netop for at kunne finde dem i tilfælde af tvist.

- 7 Sagsøgte har afvist dette og gjort gældende, at dommen i første instans var korrekt.

B)

- 8 De forskrifter i tysk ret, der er relevante ved bedømmelsen af retstvisten, lyder således:

§ 36 i Gesetz über alternative Streitbeilegung in Verbrauchersachen (VSBG) – generel oplysningspligt:

(1) En erhvervsdrivende, der har et websted eller anvender generelle betingelser, er forpligtet til klart, forståeligt og lettilgængeligt at

1. oplyse forbrugeren om, hvorvidt den erhvervsdrivende er forpligtet eller villig til at deltage i en tvistbilæggelsesprocedure for en »Verbraucherschlichtungsstelle«, og
2. henvise forbrugeren til den kompetente »Verbraucherschlichtungsstelle«, såfremt den erhvervsdrivende har forpligtet sig til at deltage i en tvistbilæggelsesprocedure for en »Verbraucherschlichtungsstelle« eller er forpligtet hertil i henhold til loven; henvisningen skal indeholde oplysninger om den pågældende »Verbraucherschlichtungsstelle«'s adresse og websted og den erhvervsdrivendes erklæring om dennes deltagelse i en tvistbilæggelsesprocedure for den pågældende »Verbraucherschlichtungsstelle«.

(2) De i stk. 1 omhandlede oplysninger skal

1. anføres på den erhvervsdrivendes websted, hvis den erhvervsdrivende har et sådant, [org. s. 6]
2. gives sammen med den erhvervsdrivendes generelle betingelser, såfremt den erhvervsdrivende anvender generelle betingelser.

- (3) Erhvervsdrivende, der den 31. december det foregående år havde 10 eller færre ansatte, er fritaget for den i stk. 1, nr. 1, omhandlede oplysningspligt.
- 9 Besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål er afgørende for, om der skal gives sagsøgeren medhold, for VSBG's § 36, der gennemfører artikel 13 i direktiv 2013/11/EU, skal fortolkes i overensstemmelse med direktivet. I henhold til ordlyden af VSBG skal oplysningerne gives »sammen med« (»zusammen mit«) de generelle betingelser, såfremt den erhvervsdrivende anvender generelle betingelser. Direktivets ordlyd er anderledes, idet oplysningerne i henhold til direktivets artikel 13, stk. 2, hvis det er relevant, skal gives i (»in«) de generelle betingelser. Denne formulering, hvorefter oplysningerne skal gives i de generelle betingelser – og altså ikke blot sammen med anvendelsen af dem – svarer også til andre sproglige versioner af direktivet. I den engelske version siges f.eks. »if applicable, in the general terms and conditions«, i den franske »le cas échéant, dans les conditions générales«.
- 10 Dette giver i det foreliggende tilfælde indledningsvis anledning til at spørge om, hvad der skal forstås ved formuleringen »hvis det er relevant« (»gegebenenfalls«), altså hvornår en erhvervsdrivende »anvender« generelle betingelser som omhandlet i VSBG's § 36. Landgericht har fortolket dette begreb på samme måde som i Bürgerliches Gesetzbuch (den tyske borgerlige lovbog), hvorefter en kontraherende part anvender generelle kontraktbetingelser ved at benytte dem over for den anden part, uden at den anden part har indflydelse på indholdet af dem, ved kontraktindgåelse. Det er derimod nærliggende at opfatte forpligtelsen i artikel 13, stk. 2, i direktiv 2013/11/EU således, at allerede det forhold, at der forefindes generelle betingelser, medfører, at de skal indeholde oplysning om tvistbilæggelse. Dette fremgår, når der sammenlignes med det andet tilfælde af oplysningspligt, hvor det eneste afgørende jo ligeledes er, om der findes et websted.
- 11 Såfremt allerede det forhold, at generelle betingelser kan downloades fra webstedet, udløser oplysningspligten, er spørgsmålet, hvorledes direktivets formulering »i« de generelle betingelser skal forstås [**org. s. 7**]. Det andet præjudicielle spørgsmål drejer sig herom. Sagsøgte har ubestridt opfyldt sin pligt til som indehaver af webstedet at oplyse om tvistbilæggelse. Det er imidlertid tvivlsomt, om denne oplysning, såfremt de generelle betingelser er gjort tilgængelige til download, samtidig udgør en oplysning i de generelle betingelser. Det taler – som sagsøgeren med rette har henvist til i første instans – imod dette, at forbrugeren vil downloade de generelle betingelser sådan som meningen er, og derfor netop ikke finder nogen oplysninger om tvistbilæggelse i disse.
- 12 Endelig skal det uafhængigt heraf afklares, om oplysningen som omhandlet i direktiv 2013/11/EU gives »i« de generelle betingelser, når de hver især vedlægges et særskilt oplysningsark. Hvad dette angår har Landgericht korrekt henvist til, at det er tilladt og normalt at anvende generelle betingelser i flere dele eller flere forskellige sæt, og det supplerende oplysningsark i så fald også udgør en del af de generelle betingelser. Sagsøgerens holdning fører derimod til, at

oplysningen skal gives i hver del af de generelle betingelser. Herfor taler dog, at forbrugeren som regel vil opbevare de generelle forretningsbetingelser på særlig vis og gå ud fra, at han blive informeret om, hvorvidt den erhvervsdrivende er villig til at deltage i en alternativ tvistbilæggelse. Dette sikres ikke i samme udstrækning gennem en fortegnelse over priser og tjenester, der normalt ændres hyppigere.

[Udelades]

ARBEJDSDOKUMENT